

Rättsavdelningen
Joakim Lundegård
Tel. 031 63 34 51
joakim.lundegard@tullverket.se

YTTRANDE

Datum
2021-05-04

Dnr
STY 2021-75

Er referens

I2021/00342

Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Delbetänkande av IT-driftsutredningen (SOU 2021:1)

Sammanfattning

Tullverket har granskat delbetänkandet mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur förslaget kan komma att påverka myndighetens verksamhet. Tullverket ser att syftet med utredningen, att skapa bättre förutsättningar för den offentliga förvaltningen att få tillgång till säker och kostnadseffektiv it-drift genom antingen samordnad statlig it-drift eller tydligare rättsliga förutsättningar för att kunna anlita leverantörer av it-drift, är viktigt för att Tullverket ska kunna utföra sina uppgifter på ett sätt som är rättssäkert och kostnadseffektivt.

Tullverket bedömer däremot att delbetänkandets förslag innebär en begränsad förändring, och inte i tillräcklig grad förbättrar möjligheterna till utkontraktering av teknisk bearbetning och teknisk lagring hos privata leverantörer. Det bedöms därtill finnas en risk för att de bedömningar som görs i betänkandet leder till att osäkerheten kring sekretess och dataskydd ökar och att den administrativa belastningen blir större. I förlängningen kan detta i värsta fall leda till att digitaliseringen inom staten bromsas upp.

Tullverket tillstyrker förslaget till sekretessbrytande bestämmelse men har invändningar mot det föreslagna andra stycket då en intresseavvägning med föreslagen utformning bedöms bli svårtillämpad och leda till godtycklig och ojämn tillämpning. Tullverket tillstyrker också den föreslagna bestämmelsen om inskränkt meddelarfrihet. Tullverket delar inte utredningens bedömningar av begreppen röjande och överföring till tredje land samt hade önskat att en vidare analys av konsekvenserna utförts.

Tullverkets ställningstaganden

Nedanstående ställningstaganden följer utredningens struktur och numrering.

Dataskydd

Tullverket noterar att idag är bedömningar inom dataskyddsområdet komplexa och behäftade med osäkerhet. Efter Schrems II avgörandet (C-311/18) arbetar Tullverket intensivt med att genomlys och kartlägga verksamheten. Ambitionen i uppdraget till utredningen att göra rättsliga analyser som underlättar dessa bedömningar är därför vällovlig. De bedömningar som utredningen gör i delbetänkandet bedöms dock i flera delar inte underlätta. Tullverket noterar också att det ytterst är EU-domstolen som tolkar EU-rätten.

Avsnitt 7.4.5 Överföring som omfattas av lämpliga skyddsåtgärder

Europeiska dataskyddsstyrelsens (EDPB) rekommendationer 01/2020 om åtgärder som komplement till överföringsverktyg för att säkerställa överensstämmelsen med EU-nivån för skydd av personuppgifter, listar pseudonymisering som en effektiv kompletterande åtgärd under förutsättning av att ett antal åtgärder har vidtagits. Tullverket uppfattar att det går emot utredningens tolkning och det hade varit önskvärt att utredningen även hade redovisat rekommendationernas användningsfall nummer 2 (p. 80).

Avsnitt 7.4.8 Rättsläget avseende överföringar av personuppgifter till USA

Tullverket ställer sig tveksamt till bedömningen i avsnitt 7.4.8 att personuppgiftsöverföring till USA, i ett enskilt fall, aldrig kan vara tillåten vid en korrekt tillämpning av EDPB:s rekommendationer. Tullverket anser att det tydligare borde framgå om begränsningarna gällande ytterligare skyddsåtgärder även är tillämpliga på undantag för särskilda situationer (artikel 49).

Offentlighet, sekretess och tystnadsplikt

Avsnitt 8.9 Röjandebegreppet

Tullverket är tveksamt till utredningens synonyma användning av termerna utlämnande och röjande. Förslaget skiljer sig från tidigare tolkningar av eSam och riskerar att skapa ytterligare otydlig tillämpning. De uppgifter som en myndighet hanterar i en leverantörs it-miljö måste dessutom vara tillgängliga för myndigheten via nät. De röjs då, med utredningens tolkning av röjandebegreppet, inte bara för leverantören utan även för de som tillhandahåller de kablar och ovanliggande tjänster som används för t.ex. krypterad kommunikation. Eftersom leverantörer av nät och ovanliggande tjänster inte ska lagra eller bearbeta uppgifter tekniskt, utan endast för befordran av meddelanden, blir det inte fråga om sådan hantering som den sekretessbrytande regeln föreslås omfatta.

Som utredningen redovisar i avsnitt 9 är inte frågan om hur myndigheternas utkontraktering av it-drift förhåller sig till uttrycket röja i OSL ny, utan har varit föremål för behandling i många olika former. Även om ett ställningstagande välkomnas anser Tullverket att konsekvenserna av en sådan tolkning bör analyseras ytterligare.

Tidigare utredningar

Avsnitt 9.8.3 US Cloud Act och liknande regleringar och 8 kap. 3 § OSL

Utredningen framhåller att en risk för att uppgifterna ska överlämnas till utländska myndigheter inte innebär att uppgifterna röjs till utländska myndigheter redan genom att de lämnas ut till tjänsteleverantörerna. Tullverket ställer sig tveksamt till ett sådant resonemang då det avviker från tidigare bedömning från eSam och förefaller leda till att myndigheter kan avhända sig ansvaret för sekretessprövning och kringgå det skydd som lagstiftaren avsett att ge uppgifterna. Tullverket ser inte att utredningens bedömning nödvändigtvis skapar tydligare rättsliga förutsättningar för att kunna anlita privata leverantörer av it-drift.

En sekretessbrytande bestämmelse

Avsnitt 10.1.4 Avtalsreglerad tystnadsplikt, kryptering och pseudonymisering

Utredningens bedömning att en utkontraktering innebär att uppgifterna som omfattas av utkontrakteringen lämnas ut och därmed röjs i den mening som avses i OSL oavsett om de krypteras eller pseudonymiserats riskerar att få effekter för Tullverket eftersom digitala data måste kunna överföras till och från myndigheten och exempelvis en utkontrakterad it-drifttjänst. Det skulle även gälla för data till och från en myndighets serverhallar samt arbete utanför myndighetens lokaler där trådlösa nätverk utnyttjas. (jmf. avsnitt 7.4.5)

Avsnitt 10.3 Den sekretessbrytande bestämmelsens utformning

Tullverket anser att det är bra att en sekretessbrytande bestämmelse införs och utformningen av bestämmelsens första stycke tillstyrks.

Avsnitt 10.3.4 En intresseavvägning

Utredningen nämner att en invändning som kan riktas mot att införa ett krav på en intresseavvägning är att det i viss utsträckning förtar poängen med en sekretessbrytande bestämmelse och att frågan är om det innebär någon reell förenkling för myndigheterna att göra en intresseavvägning i stället för en skadeprovning. Tullverket anser att dessa invändningar är relevanta och bedömer därtill att det kommer vara svårt för en myndighet att göra den avvägning som erfordras. Det förefaller finnas en uppenbar risk att tillämpningen av regeln blir godtycklig och mycket varierande. Det kan tänkas att en del myndigheter tar sina behov som utgångspunkt för avvägningen och att rättssäkerheten och integritetsskyddet för dem som sekretessen ska skydda kommer i skymundan. Det kan även tänkas att andra myndigheter gör en motsatt bedömning och istället tar intresset av sekretess och dataskydd som utgångspunkt före myndighetens behov. Hur tillämpningen faktiskt blir är svåröverblickat, men det förefaller finnas utrymme för att göra intresseavvägningen på olika sätt vilket skulle medföra att avvägningar som borde leda till samma resultat, inte gör det. En tillämpning bland myndigheter och kommuner eller regioner som inte blir enhetlig riskerar att öka osäkerheten och bli administrativt betungande för Tullverket. Även om Tullverket har förståelse för behovet av begränsning i

den sekretessbrytande bestämmelsen skulle en sådan begränsning behöva utformas tydligare för att svara mot befogat behov och intresset av enhetlig tillämpning.

Konsekvensutredning

Avsnitt 12.1 Inledning

Utredningen kommer inte att analysera konsekvenser av sina slutsatser om röjande eller överföring till tredje land. Tullverket anser att det hade varit önskvärt att utredningen analyserat konsekvenserna av sina slutsatser om röjande och överföring till tredje land eftersom bedömningarna bedöms påverka myndighetens arbete i stor utsträckning.

Ärendets handläggning

I detta ärende har generaltulldirektören Charlotte Svensson beslutat. Föredragande har varit verksjuristen Joakim Lundegård. I den slutliga handläggningen har överdirektören Fredrik Holmberg, rättschefen Karin Erlingsson och IT-chefen Fredrik Lundström deltagit.

TULLVERKET

Charlotte Svensson

Kopia till:

i.esd.remisser@regeringskansliet.se

ingela.alverfors@regeringskansliet.se

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen